

Đột phá phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số

15:59 24/08/2025

Tại buổi gặp mặt thân mật với đại diện các cán bộ hưu trí ngành khoa học công nghệ và bưu chính viễn thông, Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ (KH-CN) Nguyễn Mạnh Hùng chia sẻ: Về định hướng sắp tới, giai đoạn 2025-2030 là nhiệm kỳ đầu tiên của Bộ KH&CN hợp nhất, cũng là nhiệm kỳ đầu tiên thực hiện Nghị quyết 57 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển KH-CN, đổi mới sáng tạo (ĐMST) và chuyển đổi số (CĐS) quốc gia.

Đây còn là nhiệm kỳ đầu tiên thực hiện toàn diện đổi mới lần hai về KH-CN và bưu chính viễn thông, đưa bộ ba chiến lược KH-CN, ĐMST&CĐS về chung một nhà. Đặc biệt, đây là nhiệm kỳ mà KH-CN, ĐMST&CĐS nhận sứ mệnh trở thành động lực chính để hiện thực hóa khát vọng Việt Nam phát triển thành quốc gia có thu nhập cao, theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Việc hợp nhất hai Bộ nhằm tạo ra sức mạnh cộng hưởng, đồng thời xóa bỏ ranh giới giữa KH-CN, ĐMST&CĐS, công nghệ số và hạ tầng số. Đây cũng là yêu cầu đặt ra để có cách tiếp cận mới, phương thức làm việc mới, tạo ra giá trị mới.

Đổi mới căn bản là KH-CN, ĐMST&CĐS phải hướng đến mục tiêu cuối cùng là nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, tăng năng suất lao động, nâng cao năng lực quản trị quốc gia, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, bảo đảm quốc phòng an ninh và cải thiện chất lượng cuộc sống người dân. Các lĩnh vực này cần đóng góp ít nhất 50% tăng trưởng tổng sản phẩm quốc nội, đúng như lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Khoa học công nghệ phải đi ra từ sản xuất và quay về phục vụ sản xuất.

KH-CN, ĐMST&CĐS phải tập trung giải quyết các bài toán chiến lược quốc gia như thúc đẩy tăng trưởng hai con số, triển khai hiệu quả mô hình chính quyền hai cấp, nâng cao chất lượng thể chế, nguồn nhân lực, hạ tầng, dịch vụ công và chất lượng sản phẩm.

Tinh thần đổi mới là sự gắn kết chặt chẽ giữa KH-CN, ĐMST&CĐS, hình thành hệ sinh thái công nghệ - đổi mới - dữ liệu, chuyển từ quản lý theo quá trình sang

quản lý theo mục tiêu và kết quả. Cần thực hiện khoán chi: Nhà nước chỉ chi cho nghiên cứu, kết quả nghiên cứu thuộc về viện; nếu viện bán được sản phẩm thì được hưởng lợi, đồng thời phải dành 30% cho nhóm thực hiện để tài để họ có thể làm giàu chính đáng. Nếu kết quả nghiên cứu tạo ra sản phẩm có doanh thu lớn gấp 5-10 lần chi phí nghiên cứu thì được xem là thành công, không còn bị ràng buộc bởi các thủ tục hành chính. Doanh nghiệp được đặt làm trung tâm của hệ sinh thái ĐMST quốc gia, viện trường là nguồn tri thức, nhà nước giữ vai trò kiến tạo và kết nối toàn dân, toàn xã hội tham gia vào ĐMST&CĐS.

Ảnh minh họa (nguồn: Internet)

KH&CN tập trung làm chủ các công nghệ và sản phẩm chiến lược. Chính phủ đã ban hành danh mục 11 nhóm công nghệ cao. Lần đầu tiên, Việt Nam tuyên ngôn quyết tâm làm chủ công nghệ cao. ĐMST phải tiếp cận, thay đổi và giải quyết các bài toán thực tiễn của Việt Nam, hình thành tinh thần ĐMST trong toàn dân, đưa ĐMST thành lối sống, phong cách sống của mọi người và tổ chức, xây dựng quốc gia khởi nghiệp dựa trên công nghệ số và ĐMST, đồng thời thúc đẩy doanh nghiệp một người.

Hạ tầng bưu chính chuyển đổi thành hạ tầng logistics, trở thành hạ tầng thiết yếu quốc gia, đảm bảo dòng chảy vật chất song song với dòng chảy dữ liệu. Hạ tầng viễn thông chuyển đổi thành hạ tầng số phục vụ CĐS quốc gia, phải đảm bảo phổ cập, băng thông siêu rộng, dung lượng lớn, xanh, mở, thông minh, an toàn và bền vững. Phát triển công nghiệp công nghệ số thành ngành công nghiệp nền tảng và mũi nhọn, làm chủ công nghệ lõi, bảo đảm chủ quyền số và trở thành động lực dẫn dắt CĐS quốc gia. CĐS phải toàn dân và toàn diện để phát triển chính phủ số, kinh tế số và xã hội số.

Tiêu chuẩn là định hướng phát triển quốc gia, quy chuẩn tạo ra hàng rào bảo vệ quốc gia. Lĩnh vực tiêu chuẩn sẽ phải xây dựng một lượng lớn các tiêu chuẩn phục vụ phát triển đất nước, hiện mới đáp ứng khoảng 5% so với nhu cầu.

Sở hữu trí tuệ là đòn bẩy gia tăng tài sản vô hình và năng lực cạnh tranh quốc gia. Nhiệm vụ của lĩnh vực sở hữu trí tuệ là biến sở hữu trí tuệ thành tài sản có thể thương mại hóa. Một quốc gia giàu có là quốc gia có tới 80% tài sản là tài sản vô hình, tài sản trí tuệ, trong khi nước nghèo chủ yếu dựa vào tài sản vật chất. Phát triển sở hữu trí tuệ là con đường để Việt Nam trở nên giàu có.

Năng lượng nguyên tử là nền tảng chiến lược đảm bảo an ninh năng lượng và nâng cao trình độ KH&CN quốc gia. Việt Nam sẽ làm chủ công nghệ hạt nhân và dự kiến có từ 15-20 nhà máy điện nguyên tử quy mô lớn vào năm 2050, chiếm 10-15% tổng sản lượng điện.

“KH&CN, ĐMST&CĐS sẽ trở thành động lực đột phá cho phát triển đất nước. Thời khắc lịch sử đã đến với KH&CN&CĐS”, Bộ trưởng Nguyễn Mạnh Hùng nhấn mạnh.

Minh Anh (t/h)